

Dieu a la presentació de l'*Anuari que Catalunya és un país perplex. Per quines raons?*

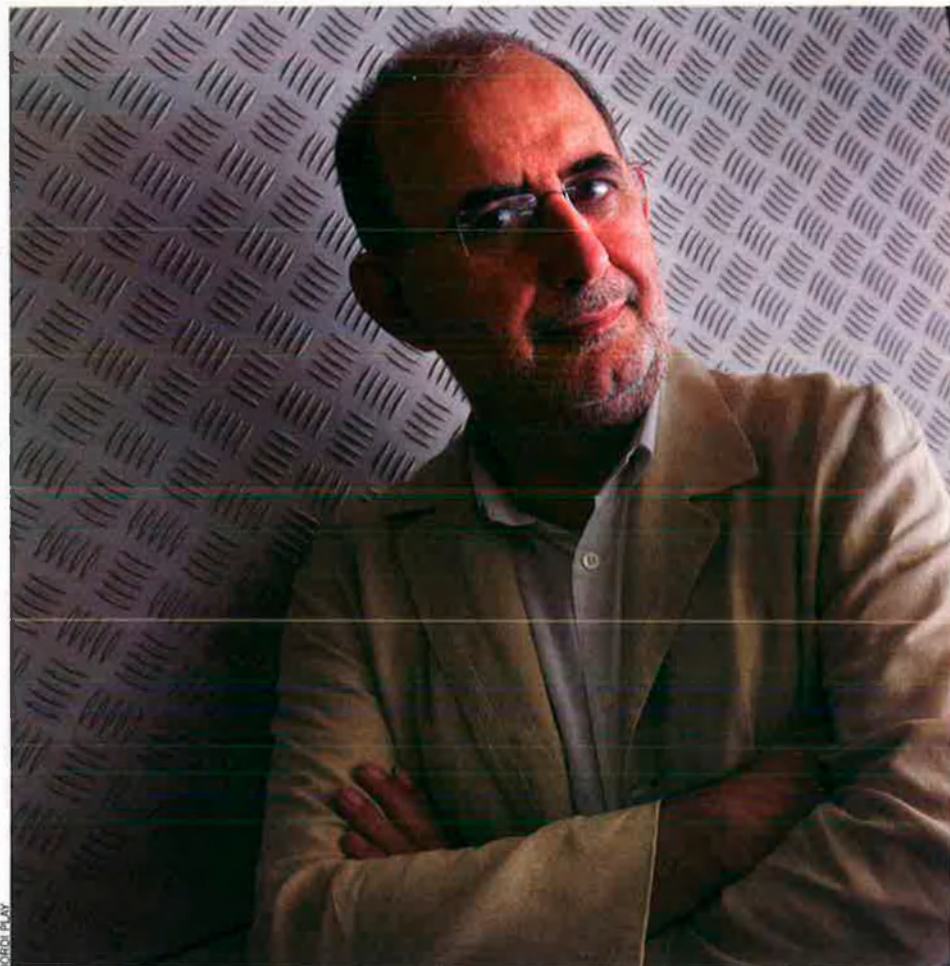
—Apuntem tres eixos, uns més propis de Catalunya i uns altres que compartim amb més països. Allò que afecta només Catalunya és el fet que la societat catalana s'ha adonat que no som els més avançats en economia i progrés ni tampoc en *modernitat*. Catalunya sempre havia estat el motor econòmic d'Espanya i ara no ho és. Aquesta pèrdua de la diferència respecte de l'estat ens genera un neguit i el dubte de si ens enfrontem prou bé a la situació. Sempre poso l'exemple de la burgesia —i tota la societat catalana— en el moment de la industrialització, quan va saber enfrontar-se a la situació. Bona part de la identitat catalana prové de la capacitat, en aquells anys, de tenir empenta econòmica, social, cultural, etc. A l'època de la industrialització, ens vam situar com un país capdavanter. Ara això no passa. Estem avançats, anem seguint bé els canvis, però no demostrem la mateixa força que havíem tingut.

—**Catalunya no és un motor econòmic o és un motor a mig gas per culpa del dèficit fiscal?**

—No ho carregaria tot al dèficit fiscal. Això pot explicar una part del capital públic que hauria d'anar als serveis que tenim a Catalunya i no hi va. Però no podem pensar que la situació econòmica ve només del dèficit. El dèficit hi ha contribuït —i hi contribueix—, però crec que hauríem de compartir més les responsabilitats. La classe empresarial que va pilotar, els anys 60 i 70, la fortalesa econòmica de Catalunya era una classe de petits empresaris, petits tallers, petites indústries i treballadors emprenedors. Això va funcionar molt bé i les empreses van créixer, però la crisi de final dels 70 i començament dels 80 les va fer desaparèixer.

—**El tèxtil, especialment?**

—El tèxtil, la metal·lúrgia, la petita química fina, bastants sectors. Aquella força empresarial es va vendre el negoci i ha reinvertit en especulació i sectors d'alta rendibilitat. Però no s'ha invertit en aquells que permetrien la fortalesa de l'economia catalana. Necessariem la fortalesa d'una classe empresarial que assumís projectes molt més ambiciosos. L'ambició se'n

“Necessitem un model de país engrescador”

va cap a Madrid, però és que és allà on hi ha, en aquests moments, l'ambició econòmica. Amb el cas de Gas Natural sobre Endesa, per exemple, hem vist la impotència d'adonar-nos que la nostra força és limitada. Això té implicacions més enllà de les purament econòmiques. Segurament, les relacions amb Madrid són diferents si som el motor econòmic de l'estat o si no ho som. Difícilment podrem aconseguir capacitat negociadora forta si no som els capdavanter. I la resta de territoris ens discuteixen algunes coses, perquè s'assemblen més a nosaltres. Llavors tenim por de perdre la singularitat i que ens tractin com una regió més d'Espanya.

—**Això vol dir que alguna vegada l'han tractat com si no fos una regió més d'Espanya?**

—Ens hem fet forts amb una autoestima col·lectiva perquè hi havia unes distàncies clares i hi havia un reconeixement. Abans a Madrid teníem molts aliats. Parlo de quan podien venir a ensumar *modernitat* a Catalunya. Això motivava un cert respecte. I ara no han de venir a Catalunya per respirar *modernitat*. I ens ho retreuen. A Madrid, molta gent voldria que Catalunya continués marcant diferència, però no a costa de discutir-los el que han aconseguit. Als debats de l'any passat —i amb els de l'Estatut— va haver-hi qui

El president de l'Associació Catalana de Sociologia, Oriol Homs, és l'autor de la introducció de l'anuari de la Societat Catalana 2007, editat per l'Institut d'Estudis Catalans. L'ha titulada "Un país perplex" perquè l'any passat diversos fets van estendre el dubte entre els ciutadans del Principat.

deia "Espanya no ens entén. Passem i anem a entendre'ns amb Europa". És un error.

—Per què?

—Encara que emocionalment sigui el primer que ens ve al cap, és un error. Podem pensar que podem ser forts a Europa sense un estat al darrere? Compte, que els estats avui són poderosíssims.

—La solució és tenir un estat propi o entendre'ns amb Espanya?

—Per mi, aquesta és la solució.

—Quina?

—Una d'aquestes dues. El que no és solució és dir "passem de Madrid i posem-nos d'acord amb Europa". És impossible. No tenim ni la força ni la influència ni els mecanismes institucionals per a jugar fort internacionalment si no tenim mecanismes d'estat. O ens entenem amb Madrid o arribem a la conclusió que necessitem un estat i el volem aconseguir. L'ambigüitat ens fa mal. Però si volem entendre'ns amb Madrid no n'hi ha prou de pensar

que hi podem negociar anant tots junts i cridant fort.

—Per què no n'hi ha prou amb això?

—Mireu el cas de l'OPA de Gas natural sobre Endesa. No va ser tant l'estat com el nivell alt de funcionaris —que és una força extraordinària a Madrid— que hi posà entrebancs. Quina influència hi tenim, sobre aquesta gent? Amb ells sí que hi ha una lluita de poders. Quin és el problema dels traspassos d'ocupació o qualsevol altra cosa? Els funcionaris de l'estat. A ells sí que se'ls pren poder. No tenim influència en aquest segon nivell de poder de Madrid i no veig que hi hagi cap estratègia per aconseguir-ne.

—El primer eix de la perplexitat és aquesta percepció de no ser capdavanters. Quin és el segon?

—L'emigració. Hem fet en vuit anys allò que els Estats Units han fet en trenta: passar d'un 2% o un 5% d'emigració a un 15%. Això és un xoc impressionant. Ho fem molt bé. Aconseguiu nivells de pau i poca tensió envejables. Però això crea pors i dubtes entre la població. Em preocupa que ens limitem a fer-los la targeta sanitària i preparar les escoles per a rebre'ls. Amb això no n'hi ha prou. Si el repte de l'emigració ha de ser encara molt més fort, necessitem un procés d'integració molt més fort. I això demana dues coses: un projecte de país molt més clar, que puguem transmetre, i, segon, la seguretat que els fills d'aquests immigrants es trobaran motivats per a estudiar. Ens ve gent amb pautes d'educació i treball diferents de les nostres. I nosaltres necessitem que els cinc anys vinents el 80% de la població tingui educació secundària completa.

—Que acabin el batxillerat?

—Sí. Això és necessari per a ser al club dels països més desenvolupats. Som a anys llum d'això. A més d'aules, calen més coses: estem segurs que els immigrants pressionaran els seus fills perquè estudiïn fins a aquests nivells? No ho veig clar. Això ja ens ha passat abans. L'alt nivell de fracàs escolar va directament relacionat amb el nivell escolar dels pares. Per tant, hi ha d'haver un projecte d'integració de la immigració més enllà de garantir l'habitatge i la targeta sanitària. Els

hem de transmetre un seguit de valors i convenciments que no tenen res a veure amb els conceptes filosòfics.

—Per exemple?

—El mateix concepte de treball: vénen alguns col·lectius que no fan sinó treballar. Aquest productivisme exagerat no ens va gaire bé. Ara sembla que s'integren molt bé, perquè hi ha feina, però aquesta no és la nostra manera de veure la vida. I també hi ha el cas contrari. Si no oferim un projecte de país molt engrescador —el *We can* d'Obama— i l'expliquem, a Catalunya ens costarà d'excel·lir per mantenir els nivells de benestar i nivell econòmic.

—I el tercer factor de la perplexitat catalana?

—És el que compartim més amb tot el món. És conseqüència de la gran inversió en educació del segle XX, que ha donat lloc a nivells educatius molt elevats amb individus molt autònoms. La família ha canviat radicalment; la innovació tecnològica ha arribat a les fronteres de la vida i tot plegat presenta dilemes morals gairebé cada dia: l'avortament, l'eutanàsia, la clonació... Constantment, la ciutadania ha de decidir sobre qüestions molt personals a partir de molt pocs elements. Però totes les societats modernes es troben sotmeses a aquest xoc de perplexitat: això passa aquí com passa a Nova York o a París.

—I no deu ser que la perplexitat es pot situar a tot arreu? Els eixos de l'emigració i la manca de model de país poden trobar-se a molts llocs.

—Sí. L'emigració és a tot Espanya.

—I, a París, fa un any va haver-hi les revoltes dels fills de la immigració.

—I el nord d'Itàlia està en estat de xoc, perquè era el motor d'Itàlia fa uns anys i ara Itàlia ja no tira. I Irlanda, que ha fet un creixement espectacular, ara cau en picat. I els *lander* orientals d'Alemanya no s'han integrat i situat, com tots esperaven, al nivell dels occidentals. Podem identificar països d'Europa que també es resituen econòmicament i socialment. No som els únics perplexos, però l'any passat, amb la qüestió de Frankfurt, amb el TGV... Tot això provoca dubtes. No hi ha claredat de futur.

Alex Milian